

Iktatószám

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Tárgy

385.85

Szerző

Hely

Cím

A villamosvasutak drágítása

Idő

" 1914 "

Forrás:

Uttörő

Személy

Bp.

(Hely)

1914. j. VI. 7.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

Helyszám

A villamosvasutak drágítása.

Látszólag csekélyebb jelentőségű és inkább helyi, mint országos dolog. Ha mégis foglalkozunk vele, azért tesszük, mert kitűnően meg lehet belőle ismerni a főváros népének forradalmiságát, másodszer a kapitalista gazdálkodás néhány felette fontos és jellegzetes vonását.

A főváros lakosságának türelme közismert. Aki ezt a türelmet ama jámbor birkának türelmével hasonlítja össze, amelyről annyit zeng a szóbeszéd, egyáltalán nem fog távolesni a valóságtól. Nem, ez a város nem forradalmi város, alig van itt köztünk forradalmi ember.

Például esik az eső. A villamosmegállónál akora tömegek várakoznak ilyenkor, főleg a déli és az esti órákban, hogy bizvást kitelnék mind-egyikből egy kis népgyűlés. Allnak jámboran és áznak, a Nagykörút s a Király-utca, Rákóczi-ut, Népszínház-utca, Baross-utca stb. sarkán. Belátható messzeségben sehol egy sárga kocsi a Körúton. Talán beálltak valahová az eresz alá, talán összeállottak valami megbeszélésre, találgassuk, van rá idő bőven.

Végre a Nyugoti felől komolyan és lassu méltósággal jön egy sárga kocsi és megáll az Aradi utcánál. Ez a megállás csak formalitás persze. Mert zsufolásig tele van, de senki le nem száll róla, senki fel nem szállhat rá. Ez most így fogja végigbosszantani a várakozókat egész a Mester-utcáig, ha nem Erzsébetfalváig.

Aztán jön a második, harmadik, tizedik, d nem egyre-másra, meglehetősen hosszú időközökben. A tömeg már tengernyi s a kocsik mind telve. Nem is kell esnie az esőnek, ez a kép minden na megismétlődik 12 és 2 óra közt délben, 7 és 8 ór közt este. A tömeg pedig csak áll, egyesek, aki legközelebb esnek a villamoshoz, reménytelen kísérletet tesznek a felszállásra, de mert maguk i belátják, hogy hiábavaló, nagy csüggedten odébbállanak, vagy várnak tovább. Várnak némán, mióta városi villamos van és várni fognak nyil-

ván egészen addig, míg ki nem cserélik e kocsikat valami repülőgépfélével.

Látva ezt a keresztényi jámborságu népet kis kacsóit összetéve szépen és inadozni a csodálatos sárga kocsik előtt, mint ahogy tanították gyermekkorában a papuska, mamuska, tanító bácsi hogy csókolj kezet a villamos néninek, fiacskám viseld magad illedelmesen, mondd a villamos néninek, jaj, de szép haja van a néninek — viseld magad illedelmesen — a társulat elkezdi fejleszteni az üzemet. Tudja azt, hogy ezt a jámbor népet valláserkölcsös nevelésben részesítették, tudja azt hogy már kicsi gyermekkorában ezt verték a fejébe: tiszteld a közutit és a városit, hogy hosszú életű légy a földön (amiben különben van is ném logika, mert a két társulat kocsijai sűrűn küldik másvilágra az őket kevésbé tisztelőket, néha egészen fiatalkorukat) és miután a társulat mindezt tudja, az üzem fejlesztésében is az a cél vezet,

hogy a lakosságot tovább nevelje türelmességének gyakorlatában. Mint ahogy az egyház lelki gyakorlatokkal látja el híveit, a társulat is türelmi gyakorlatokat rendez üzemfejlesztés címén.

Most megint ilyen üzemfejlesztés van napirenden. A város tudvalevőleg az eredetileg 200 korona névértékű részvények nagyobbik felét darabonként 420 koronáért megvásárolta, mondván, hogy községecsíteni kell az üzemet. Helyes. Ahogy ne szabja meg magánember, hogy a levelemet hány fillérért viszik el Kassára, úgy ne szabja meg azt se magánember, hogy engem mennyiért visznek Kassára, vagy Ujpestre. A személyszállítás a mai fejlődés korában közszükséglet és nem szabad közszükségletet kielégítő intézményeket, postát, telefont, mészárszéket, malmot, ruharaktárt, vasutat magánkézből hagyni, mert ez csak a saját üzleti érdekét nézi, nem pedig a közérdeket. És az ily községi üzemek tiszta nyeresége kell, hogy visszaszálljon a közre, olcsóbb, biztosabb, kényelmesebb, sűrűbb közlekedéssel, jobban fizetett alkalmazottak kevesebb kizsákmányolásával.

Ahogy azonban a betörők kasszaforrás után otthagyják munkájuk jellegzetes nyomait, a kapitalista természet kiütöközik az ilyen községecsítésnél is. Valahogy meglátszik rajta a karmainak nyoma. Községecsítsünk, de úgy, hogy a kapitalista is jóllakjék a káposzta is — már mint a részvény — megmaradjon. Aztán fejlesszünk egy kis üzemet.

Erre elkezdenek fejleszteni. Nézzük csak, hogyan! Utazni fog a városin jövőre 75 millió

ember, ez az évi átlag. Ha fejlesztjük a szakaszjegy árát 2 fillérrel, a nyolcas jegy árát 4 fillérrel, a fejlesztési átlag 3 fillér. Hetvenötmilliószor 3 fillér, annyi, mint 225 millió fillér. A fejlődés

eredménye tehát évi 2,250.000 korona. Más fejlesztést a kapitalista nem ismer, más fejlődés nincs is tervbe véve.

A közuti persze nézi ezt a fejlesztést. De nem soká nézi tétlenül. Ők is a fejlődés emberei és a viláért sem fogják kiabálni: fogjatok meg, mert fejleszteni akarok. A közutin utazik évente 300 millió ember. Itt a fejlődés eredménye lesz háromszázmilliószor 3 fillér: 9 millió korona. A kettő együtt tizenegy és negyedmillió korona. Ennyivel többet fognak évente kiszedni a villamoson utazóknak zsebéből s ennek az összegnek csak egy kis része fog a városi részvények révén a város tulajdonába kerülni, a többi a magánkapitalisták pénzszekrényébe vándorol. Ez a fejlesztés voltaképen egy nagy fejés, nagy zsebmetzés, egy új adónem magánembereknek, hát nézzük, hogyan fogadta Budapest népe?

A kitűnő fejlesztési program egy délután fél 2 órakor megjelenő lap révén vált ismeretessé. Vezércikket irtak róla, eléggé éleset, eléggé lázítót. Félóra mulva már mindenki tudta, az a tömeg is, amely a lappal a kezében, hagyományos birkatürellemmel nézte a megtelten tovarohanó kocsikat. Nem mozdult. Egy fiatalember, akibe nem neveltek bele a „tiszteld a városi villamos” elvét, mert nem neveltek bele, ugylátszik, semmiféle tekintély tiszteletét, a hirnek és a légközelebbi zsufolt kocsinak hatása alatt a rézangyalát emlegette a villamosnak s a felháborodásnak hangos szavával némely direkt akcióra hívta fel a tömeget. A tömeg azonban idegenül nézte a handa-bandázó ifjut és oly hideg szemeket vetett feléje, mintha kijózanítóan mondta volna: ezt a szép sárga kocsit akarod megverni? Ezt a szép, drága tükörablakokat akarod beverni? Rendőr bácsi, itt egy rossz fiu van, rossz nevelésű, tekintélyt nem tisztelő, biztosan istentagadó, rendetlenkedni akar, rendőr bácsi, ezt a rossz fiut be kell vinni, meg kell tanítani illemre, be kell vinni a rendőrségre, vagy más ilyen illemhelyre.

Nem, tisztelt tömeg, ön nem volt forradalmi szellemű, önt látva, viszketni kezdett nagyon a forradalmi ifju tenyere, aki most már nem a villamoskocsi ablakát akarta volna beverni, hanem

valami mást, egy olyan testrészt a tömegnek, amely állítólag a legnemesebbek közé tartozik, de amely nála eddig teljesen felesleges volt. Mert emiatt a felesleges, bévül teljesen üres testrészmű miatt vasalnak be rajtuk mindenféle milliókat, hogy lassan elvándorol a falról a kakukos óra a zálogházba, továbbá az ágyból az ágynemű, az emberről a ruhanemű, a bőr, a hus mind elvándorol és csak a zörgő csontok maradnak meg és ezek azután kivándorolnak az újvilágba vagy

a másvilágra, mindkét helyről aránylag elég nehéz a visszajövetel.

Egy csepp a tengerben. A villamosfejlesztés egy csepp — nem is olyan kicsiny csepp, egy akó, egy gallon, a valláserkölcsös, magántulajdonos tekintélyt tisztelő, egyéb fejlesztések és fejések özőnében. A polgárság a fülét sem billenti, lapjai hallgatnak. A szervezett munkásság csinál népgyűlésein ellene valamely hangulatot, magában a tömegben azonban ez nem talál visszhangra. A tömeget egészen más izgatja. Ez a tudatlan és szervezetlen tömeg a villamos megállókon kívül még csak egy helyen csoportosul sűrűn és kitartóan. Ott, ahol a kirakatokban a löverseny eredményeket írják és aggatják ki. Sorsát már komolyan a négylábuakra bizta. Nyerni akar a lovakon, nyerni akar könnyen, nagyobb kockázat nélkül. Dolgozni nem tud, nem lehet, nincs mit. A tudást és a munkaalkalmat elsinkófálták előle azok, akik ezer esztendeje a hagyományok és a tekintély elvén intézik a sorsát majdnem olyan jól és majdnem annyi hozzáértéssel, mint Alagon a versenyparipák.

(A. I.)